

POSTANOWIENIE

Dnia 26 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Pierwszy Prezes SN Małgorzata Manowska (przewodniczący)

SSN Anna Dziergawka (sprawozdawca)

Prezes SN Wiesław Kozielowicz

SSN Renata Żywicka

SSN Maciej Kowalski

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu bez udziału stron
w dniu 26 czerwca 2025 r.,
wniosku sędziego Sądu Okręgowego w Warszawie X. Y.
o ponowne rozpoznanie przez Sąd Najwyższy
wniosku T. R. o zbadanie spełnienia przez sędziego
wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie o sygn. akt XII Ko 9/25,
rozpoznanego postanowieniem Sądu Okręgowego w Warszawie
z dnia 1 kwietnia 2025 roku, sygn. akt XII Ko 21/25

p o s t a n o w i ł :

**1. uchylić postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z
dnia 1 kwietnia 2025 r. w sprawie o sygn. akt XII Ko 21/25;**

2. odrzucić wniosek T. R. .

Małgorzata Manowska Anna Dziergawka Maciej Kowalski Wiesław Kozielowicz Renata Żywicka

UZASADNIENIE

W dniu 17 lutego 2025 roku (data wpływu do sądu) T. R., wnioskodawca w sprawie o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niesłuszne tymczasowe aresztowanie, o sygn. akt XII Ko 9/25, złożył wniosek o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Okręgowego w Warszawie X. Y. wymogów niezawisłości i

bezstronności, z uwagi na jego powołanie na urząd sędziego w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 roku o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw.

Sąd Okręgowy w Warszawie postanowieniem z dnia 1 kwietnia 2025 roku, w sprawie o sygn. akt XII Ko 21/25, po rozpoznaniu wniosku T. R., wyłączył sędziego Sądu Okręgowego w Warszawie X. Y. od rozpoznania sprawy o sygn. akt XII Ko 9/25 (w postanowieniu błędnie wskazano sygn. akt VIII Ko 9/23).

W dniu 16 kwietnia 2025 roku (data pisma i wpływu do Sądu Najwyższego) sędzia Sądu Okręgowego w Warszawie X. Y. złożył wniosek o ponowne rozpoznanie sprawy w przedmiocie wyłączenia go od rozpoznania sprawy o sygn. XII Ko 9/25, powyższemu postanowieniu zarzucając:

1. obrazę art. 42a § 3 Ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2024 r., poz. 334) oraz art. 45 Konstytucji RP, art. 19 akapit 1 zdanie 2 Traktatu o Unii Europejskiej - dalej TUE oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r., Nr 61, poz. 284- dalej: Konwencji) poprzez niewyjaśnienie motywów nieprzestrzegania powszechnie obowiązujących wyroków Trybunału Konstytucyjnego oraz nieuwzględnienia wyroków TSUE i ETPC w zakresie niedopuszczalności przeprowadzenia abstrakcyjnego tekstu bezstronności bez uwzględnienia okoliczności niniejszej sprawy; niewyjaśnienie podstaw faktycznych i prawnych wykreowania przez sąd pozaustawowych wymogów dla kandydatów na urząd sędziego oraz motywów odstąpienia od konstytucyjnej zasady równego dostępu do służby publicznej; niewyjaśnienie podstawy prawnej dopuszczalności dokonania przez Sąd Okręgowy w Warszawie merytorycznej kontroli uchwały KRS oraz niedopuszczalnej oceny powołania sędziego w niniejszym postępowaniu;
2. obrazę prawa konstytucyjnego i ustrojowego tj.:
 - a. rażące naruszenie art. 7 Konstytucji RP, art. 179 konstytucji RP, art. 184 Konstytucji RP oraz art. 44 ustawy z dnia 12 maja 2011

r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (t.j. Dz.U.2024.1186) przez dokonanie merytorycznej kontroli prawomocnej uchwały Krajowej Rady Sądownictwa w sprawie rekomendacji X. Y. do objęcia urzędu sędziego Sądu Okręgowego w Warszawie, co doprowadziło do naruszenia przyznanej Radzie przez ustrojodawcę w Konstytucji RP wyłącznej kompetencji do oceny kandydatur na sędziów i przekroczenia kompetencji przez Sąd Okręgowy.

- b. rażące naruszenie art. 190 ust. 1 Konstytucji RP poprzez wydanie zaskarżonego postanowienia z całkowitym pominięciem powszechnie obowiązujących wyroków Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 marca 2019 r. sygn. akt K 12/18 i z dnia 4 marca 2020 r. sygn. akt. K/2.

III. obrazę prawa materialnego co skutkowało nieuprawnionym wyłączeniem skarżącego od rozpoznania sprawy, o sygn. XII Ko 9/25 tj.:

1. dokonanie merytorycznej kontroli uchwały Krajowej Rady Sądownictwa i w konsekwencji przyjęcie, że „okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego”, są tożsame z okolicznościami stanowiącymi podstawę rekomendacji sędziego przez Krajową Radę Sądownictwa, co doprowadziło do niedopuszczalnej kontroli powołania sędziego,
2. art. 19 akapit 1 zdanie 2 TUE przez ich błędną wykładnię i w konsekwencji zbadanie wymogów niezawisłości i bezstronności sędziego bez uwzględnienia przesłanek negatywnych uwzględnienia wniosku tj. „okoliczności danej sprawy”, „okoliczności dotyczących uprawnionego”, „charakteru sprawy” co doprowadziło do niedopuszczalnej w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej abstrakcyjnej oceny wymogów niezawisłości i bezstronności sędziego.

Przedstawiając powyższe, sędzia Sądu Okręgowego w Warszawie X. Y. wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i orzeczenie o odrzuceniu wniosku, ewentualnie o oddalenie wniosku o spełnienie wymogów niezawisłości i bezstronności w niniejszej sprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek sędziego Sądu Okręgowego w Warszawie X. Y. o ponowne rozpoznanie sprawy okazał się uzasadniony.

Zgodnie z treścią art. 42a § 3 ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2024 r., poz. 334, dalej: pr.u.s.p.) dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego sądu powszechnego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, na wniosek uprawnionego, o którym mowa w § 6, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy. Z kolei art. 42a § 7 pr.u.s.p. stanowi, że wniosek inicjujący test niezawisłości i bezstronności sędziego powinien, pod rygorem jego odrzucenia bez wezwania do usunięcia braków formalnych (art. 42a § 8 pr.u.s.p.), czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a ponadto zawierać żądanie stwierdzenia, że w danej sprawie zachodzą przesłanki, o których mowa w § 3 (pkt 1) oraz przytoczenie okoliczności uzasadniających żądanie wraz z dowodami na ich poparcie (pkt 2).

Podkreślić należy, że skoro w założeniu ustawodawcy przedmiotowy wniosek ma zmierzać do stwierdzenia niespełnienia przez sędziego sądu powszechnego wymogów (naruszenia standardu) niezawisłości i bezstronności w konkretnej sprawie, należy stwierdzić, iż nie wystarczy przytoczenie okoliczności towarzyszących powołaniu danego sędziego sądu powszechnego, w tym ewentualnych wadliwości procedury nominacyjnej i jego postępowania po powołaniu, które mogą wywoływać uzasadnione wątpliwości co do spełnienia przez niego wymagań niezawisłości i bezstronności, ale konieczne jest także wskazanie okoliczności świadczących o tym, że deficyt ten może oddziaływać na wynik konkretnej sprawy, z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy. Oznacza to, że przedmiotem badania w trybie art. 42a § 3 pr.u.s.p. jest dochowanie „wymogów” (standardu) niezawisłości i bezstronności w

kontekście konkretnej sprawy w tym sensie, iż ewentualne deficyty niezawisłości i bezstronności mogą oddziaływać na wynik tej sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2025 r., III CB 127/24; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2024 r., I NB 8/24; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2024 r., III CB 22/24; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2024 r., I ZB 45/22, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2024 r., I ZB 117/23; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2022 r., III CB 5/22).

Jednocześnie przez okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego na tle art. 42a § 3 pr.u.s.p. należy rozumieć nie okoliczności o charakterze generalnym, odwołujące się do systemowych rozwiązań procesu powoływania sędziów, a zatem w istocie okoliczności dotyczące sposobu ich powołania, lecz indywidualne okoliczności powołania, odnoszące się do konkretnego sędziego objętego wnioskiem o przeprowadzenie tzw. testu niezawisłości i bezstronności (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 2024 r., III CB 18/24; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2023 r., I ZB 44/22; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2022 r., III CB 5/22).

Odnosząc się do wniosku T. R. złożonego w przedmiotowej sprawie stwierdzić trzeba, że wniosek ten w sposób oczywisty nie czyni zadość tym wymaganiom. Wnioskodawca wskazuje bowiem na okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Okręgowego w Warszawie X. Y. z rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., jednakże powołane okoliczności mają charakter ogólny i mogłyby oddziaływać na ocenę dochowania standardu niezawisłości i bezstronności w każdej sprawie rozpatrywanej przez sędziego, niezależnie od jej okoliczności, co w oczywisty sposób stoi w sprzeczności z treścią i celem art. 42a § 3 pr.u.s.p.

Wnioskodawca w żadnym zakresie nie wykazał jak okoliczności związane z powołaniem oraz sposób postępowania sędziego po powołaniu, w rozumieniu art. 42a § 7 pr.u.s.p., miałyby wpływać na naruszenie standardu niezawisłości lub bezstronności w okolicznościach sprawy o sygn. akt XII Ko 9/25. Tym samym rozpatrywany wniosek T. R. nie spełnia wymogów wskazanych w art. 42a § 7 pr.u.s.p. We wniosku nie przywołano bowiem jakichkolwiek argumentów

wskazujących na to, jak w realiach tej konkretnej sprawy, okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Okręgowego w Warszawie X. Y. i jego postępowania po powołaniu, mogłyby wpływać na naruszenie standardu niezawisłości lub bezstronności oraz na jej wynik, przy uwzględnieniu okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy. Ponadto T. R. nie przytoczył żadnych okoliczności uzasadniających żądanie wyłączenia sędziego X. Y. wraz z dowodami na ich poparcie. Zatem wniosek T. R. nie mógł zostać rozpoznany merytorycznie, skoro podniesiona w nim argumentacja sprowadzała się jedynie do zakwestionowania trybu powołania sędziego X. Y., co potwierdził także Sąd Okręgowy w Warszawie w treści „zaskarżonego” postanowienia, a tym samym winien zostać odrzucony przez ten sąd na podstawie art. 42a § 8 pr.u.s.p.

W tym miejscu należy przyznać rację sędziemu X. Y., że uzasadnienie postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie w zakresie podstaw do jego wyłączenia od rozpoznania sprawy o sygn. akt XII Ko 9/25, na podstawie art. 42a § 11 pr.u.s.p., jest pobieżne, sprzeczne i wewnętrznie nielogiczne. Przede wszystkim zważyć należy, że sąd orzekając w przedmiotowej sprawie, jako podstawę podjętej decyzji merytorycznej wskazał art. 42a § 11 pr.u.s.p., nie respektując jednak wymogów z art. 42a § 3, 7 i 8 pr.u.s.p. Co istotne, w aktualnym stanie prawnym, wszelkie wątpliwości co do bezstronności i niezawisłości sędziego sądu powszechnego, mające charakter systemowy lub indywidualny, mogą zostać zweryfikowane jedynie w trybie procedury przewidzianej w art. 42a pr.u.s.p. Przywołane przepisy ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych wyłączają zatem możliwość badania w innym trybie przesłanek z art. 42a § 3 pr.u.s.p., dotyczących badania spełnienia przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 marca 2020 r., sygn. akt P 22/19).

Mimo powyższych regulacji i przyjętej podstawy prawnej, Sąd Okręgowy w Warszawie oparł swoje orzeczenie i jego uzasadnienie na treści uchwały trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I-4110-1/20, która na skutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20, przestała obowiązywać. W wyroku Trybunału

Konstytucyjnego stwierdzono bowiem, że przedmiotowa uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. jest niezgodna z:

- a) art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- b) art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej
- c) art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

Dodatkowo Sąd Okręgowy w Warszawie wskazał, wbrew przepisom ustawy, że już samo powołanie sędziego X. Y. w procedurze z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa nasuwa wątpliwości co do niezawisłości i bezstronności tego sędziego. Nadto w orzeczeniu tego sądu, jako argument wyłączenia sędziego podniesiono okoliczność, że sędzia Sądu Okręgowego w Warszawie X. Y. zdecydował się nie tylko na udział w procedurze nominacyjnej, ale także na kandydowanie do Krajowej Rady Sądownictwa, mimo wadliwości procedury powołania sędziów z udziałem tak ukształtowanej Rady. Wobec powyższego przypomnieć należy, że sposób powołania sędziów na podstawie art. 9a ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3.), czyli przez Sejm, jest zgodny z Konstytucją, o czym orzekł Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 25 marca 2019 r., w sprawie o sygn. K 12/18. Trzeba zatem uznać, iż wszelkie twierdzenia, że Krajowa Rada Sądownictwa nie jest organem konstytucyjnym, nie znajdują potwierdzenia w prawie i są nieuzasadnione.

Dla uporządkowania kwestii fundamentalnej, zasługuje na podkreślenie, iż obowiązujący w polskim prawie przepis art. 190 ust. 1 Konstytucji stanowi, że orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Żaden organ nie posiada uprawnień do weryfikacji oraz nierespektowania orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego. Nadany przez Konstytucję przymiot ostateczności orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, *lege non distinguente nec nostrum est distinguere*, skutkuje zatem ich niepodważalnością, pod jakimkolwiek tytułem i przez jakikolwiek organ państwowy. Od strony formalnej nie ma instrumentów prawnych, służących do tego, by weryfikować i negować

orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego w aspekcie ich obowiązywania, czy też poddawać kontroli poszczególne składy sędziowskie, w których orzeczenia te były wydawane. Takie analizy pozostają pozbawione podstaw prawnych, i to zarówno rangi ustawowej, jak i ustrojowej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2024 r., I KK 107/23; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2021 r., IV KZ 37/21; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2023 r., I ZO 120/23).

Podstawy do wyłączenia sędziego X. Y. od rozpoznania sprawy o sygn. akt XII Ko 9/25 nie mogły stanowić okoliczności faktyczne, na które wskazał Sąd Okręgowy w Warszawie, w postaci uzyskania przez sędziego delegacji do Sądu Okręgowego w Warszawie, pełnienia funkcji Wiceprezesa Sądu Rejonowego dla Miasta Stołecznego w Warszawie, członkostwo i pełnione funkcje w Krajowej Radzie Sądownictwa, czy w końcu przeniesienie do orzekania w sekcji postępowania przygotowawczego i spraw o wydanie wyroku łącznego z dniem 7 lutego 2025 r.

W tym miejscu podnieść trzeba, że w przypadku uwzględnienia przez sąd powszechny wniosku strony i wyłączenia sędziego, przewidziano specyficzną instytucję o charakterze gwarancyjnym dla wyłączonego sędziego w postaci ponownego rozpoznania wniosku. Zgodnie bowiem z treścią art. 42a § 13 zd. 2 pr.u.s.p. sędzia może w terminie 3 dni złożyć wniosek o ponowne rozpoznanie do Sądu Najwyższego. Z kolei art. 42a § 13 zd. 3 pr.u.s.p. stanowi, że Sąd Najwyższy w składzie 5 sędziów losowanych spośród całego składu Sądu Najwyższego, w terminie 7 dni utrzymuje w mocy postanowienie o wyłączeniu sędziego albo uchyla postanowienie o wyłączeniu sędziego i oddala wniosek. Powyższe nie oznacza jednak, że rozpoznając wniosek wyłączonego sędziego, Sąd Najwyższy nie powinien brać pod uwagę tego, że wniosek uprawnionego podlegał *a limine* odrzuceniu (zob. postanowienie SN z dnia 30 października 2024 r., III CB 61/24).

W zaistniałej sytuacji pierwotny wniosek o wyłączenie sędziego podlegał zatem ponownej ocenie, także pod kątem dopuszczalności jego merytorycznego rozpoznania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2025 r., w sprawie o sygn. akt IV KB 35/25; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15

kwietnia 2025 r., II KB 39/24; odmiennie postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2025 r., III CB 64/24).

W konsekwencji należało uchylić postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 1 kwietnia 2025 r. w sprawie o sygn. akt XII Ko 21/25, jako oczywiście niezasadne. Podejmując decyzję następczą, Sąd Najwyższy miał w pierwszym rzędzie na uwadze, że wniosek T. R. o zbadanie spełnienia przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności niewątpliwie nie spełniał wymogów formalnych określonych w art. 42a § 7 pr.u.s.p. We wniosku nie przywołano bowiem jakichkolwiek argumentów wskazujących na to, jak w realiach tej konkretnej sprawy, okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Okręgowego w Warszawie X. Y. i jego postępowania po powołaniu, mogłyby wpływać na naruszenie standardu niezawisłości lub bezstronności oraz na jej wynik, przy uwzględnieniu okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy. Powołane argumenty dotyczyły w istocie samego procesu nominacyjnego. Dodatkowo złożony wniosek nie spełniał przesłanki przytoczenia okoliczności uzasadniających żądanie wraz z dowodami na ich poparcie. Tym samym wniosek ten podlegał odrzuceniu, na podstawie art. 42a § 8 pr.u.s.p.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

[J.J.]

[r.g.]

Małgorzata Manowska

Anna Dziergawka

Maciej Kowalski

Wiesław Kozieliwicz

Renata Żywicka